

TEOLOGIA SACRAMENTALĂ SAU RAȚIUNEA DE A FI A BISERICII

Pr. lect. univ. dr. **Adrian D. COVAN**

Abstract: Our Orthodox sacramental theology is based, from the beginning, on the belief that God can and expressly wants to work on creatures in visible forms, through matter and not just through the invisible spiritual dimension. God's work is always manifested completely, that is, twice: materially and spiritually at the same time. Christ, the source and perpetrator of the Mysteries, is and remains forever God and man, absolute spirit and transfigured matter. He always works and communicates with His whole person, He cannot be divided. No act, no work of His on man can be purely spiritual; this division is a simple theory, an abstraction that does not happen in reality. The sacramental Orthodox teaching is therefore based on the conception of the unity, connection, communication and creative intimacy of the creature with the Creator.

Keywords: Holy Trinity, Holy Church, Holy Sacraments, salvation, eternal life.

Dumnezeul treimic se descoperă fiilor Săi încorporați în Biserică, Trupul tainic al lui Hristos, pe trei paliere sau prin trei mijloace de netăgăduit: teologia sacramentală, revelația scrisă (biblică și patristică) și realitatea iconică. Viața duhovnicească a creștinului trăită în Sfânta Biserică este un neobosit *pelerinaj* împreună cu Hristos, prin lucrarea sacramentală a Preasfântului Duh - *Făurarul* adevăratei existențe, către Împărăția Cerurilor. Tocmai de aceea, „în Biserică ne aflăm în continuare pe drumul către Emaus”¹.

Studiul de față prezintă, într-o manieră istorică și teologică, mult-disputata problematică a mântuirii omului încreștinat (numai) în și prin Biserică. Cred că fiecare dintre noi este pe deplin încredințat de faptul că ecleziologia sacramentală rămâne chestiunea cea mai provocatoare, nefiind supusă atenției doar în cadrul dialogului ecumenic, ci și experiată, în ceea ce privește opera de mântuire subiectivă, prin raportarea credinciosului la har.

În multe dintre cărțile care compun canonul literar nou-testamentar sunt *inventariate* mărturiile prețioase cu privire la administrarea Sfintelor Taine de către Sfinții Apostoli în comunitățile înființate de către aceștia și nu numai. Astfel, Taina Sfântului Botez², Sfânta Taină a Mir-Ungerii³ (săvârșită la vremea respectivă prin punerea mâinilor), Taina Pocăinței sau a Mărturisirii păcatelor⁴, Taina Sfintei Euharistii⁵, Taina Hirotoniei⁶, Taina Sfântului Maslu⁷ (a vindecării trupești și

¹ John Behr, *A deveni om. Meditații de antropologie creștină în cuvânt și imagine*, traducere Dragoș Dâscă, Iași, Doxologia, 2017, p. 15.

² *Fapte* 2, 41; 8, 38; 9, 18; 10, 48; 16, 15 și 33; 18, 8; 19, 5; *Romani* 6, 3-4; *I Corinteni* 1, 14 și 16.

³ *Fapte* 8, 17; 19, 6.

⁴ *Fapte* 8, 22-24; 19, 18.

⁵ *Fapte* 2, 42; 20, 7 și 11; 27, 35.

⁶ *Fapte* 6, 5-6; 13, 2-3; 14, 23.

sufletești) și, nu în ultimul rând, Taina Sfintei Nunți⁸, sunt oficializate și, după caz, oficiate în Biserica lui Hristos, îndată după Cincizecime, socotită *cota zero* a istoriei Bisericii creștine.

1. *Interpretarea corectă a declarației ecleziologice: „Quia salus extra ecclesiam non est”*

Sintagma ecleziologică: „Quia salus extra ecclesiam non est”⁹ (nu există mântuire în afara Bisericii) provine din *glosarul* gândirii teologice a Sfântului Ciprian (Thascius Caecilius Cyprianus), episcopul Cartaginei (+258). El avusese relații strânse cu episcopii din Roma și exprimase, de asemenea, în mod ferm poziția sa cu privire la Biserică. Ideatica Sfântului Părinte implică o analiză minuțioasă cu privire la ecleziologia creștină. Așadar, referitor la sensurile termenului *Ecclesia catholica*, putem înțelege fie o biserică locală, având un episcop în fruntea ei, fie întreaga Biserică, în extinderea ei pan-globală, din care fac parte toate bisericile locale (parohia, eparhia, respectiv Biserica națională). De asemenea, episcopul Cartaginei a subliniat dubla natură a Bisericii, dezbătută și disputată, în același timp, cu confrății săi: episcopul Novațian și papa Cornelius al Romei. A fost pus în discuție și conceptul de *confederație* a bisericilor locale, care presupune atât unitatea tuturor bisericilor cât și individualitatea lor. În urma acestor prevederi a luat naștere următoarea teză dogmatică: Botezul unic al Bisericii îl introduce pe neofit nu doar în cadrul bisericii locale, ci și în cel al Bisericii universale. O chestiune deosebit de sensibilă a fost cea legată de semnificația expresiei teologice: *collegium episcoporum* sau sinodul. Se pare că pentru Sfântul Ciprian unitatea *catolică* a bisericilor locale este mai importantă decât existența independentă a fiecărei comunități creștine în parte. Și atunci, cum putem înțelege afirmația repetată a Sfântului Ciprian conform căreia fiecare episcop local este răspunzător lui Dumnezeu singur și conștiinței sale? În problema botezului ereticilor se pare că independența episcopală a fost sacrificată în favoarea unității universale a Bisericii, știut fiind faptul că nu doar Botezul menține unitatea Bisericii ci și unitatea frățietății creștine, expresie a comuniunii de iubire existentă între persoanele Sfintei Treimi.

Asupra unei teme de credință, de natură doctrinară și practică, însă, a existat o divergență. Ereticii africani semănaseră multe și mari confuzii între creștini, deoarece Sfântul Ciprian și episcopii acelei regiuni¹⁰ se hotărâseră să-i boteze din

⁷ *Fapte* 3, 6-7; 5, 15; 14, 10; 28, 8-9.

⁸ *Efesenii* 5, 32; *Evreii* 13, 4.

⁹ Sfântul Ciprian, *Epistola* 73, 21, Migne, *PL* 4, 1123 AB respectiv *Liber de Unitate Ecclesiae* 6, Migne, *PL* 4, 503 A. Vezi și Orlando O. Espin, James B. Nickoloff (editori), *An Introductory Dictionary of Theology and Religious Studies*, Liturgical Press, 2007, p. 439.

¹⁰ Sfântul Ciprian al Cartaginei, într-una din scrisorile sale, condamna grav această atitudine: „Iar mulțimea să nu se mângâie cu gândul, că ar putea rămâne neatinsă de molima păcatului, fiind în comuniune cu un Episcop păcătos și dându-și încuviințarea pentru slujirea nedreaptă și nelegiuită ca Episcop a întâistătorului ei, de vreme ce prin profetul Osea (9, 4), asprimea lui Dumnezeu amenință și spune: Jertfele lor ca o pâine de jale; toți cei ce mănâncă din ea se vor molipsi, învățând de bună seamă, și arătând că sunt cu totul prinși de păcat toți cei care se vor fi molipsit de ofranda

nou pe aceia care fuseseră botezați de eretici și care, abandonând erezia, doreau să intre în *turma* Bisericii lui Hristos. Li se părea imposibil să considere valid Botezul administrat de eretici, care învățau lucruri străine credinței. Problema în litigiu a fost, așadar, nerecunoașterea botezului ereticilor. Episcopul Ștefan al Romei a declarat botezul ereticilor valabil, dacă este administrat conform formulei de instituire¹¹, adică în numele Preasfintei Treimi-Dumnezeu. Sfântul Ciprian, pe de altă parte, crezând că în afara Bisericii nu a existat vreun botez adevărat și valid, a considerat botezul ereticilor ca fiind nul și neavenit și că au fost botezați pentru prima dată doar cei care au aderat la credința adevărată a Bisericii. Când ereticii au fost botezați în Biserică, dar au căzut temporar și au dorit să se întoarcă la dreapta credință, el nu i-a rebotezat. Majoritatea episcopilor din Africa de Nord s-au alăturat poziției Sfântului Ciprian, iar în Răsărit a avut un aliat puternic în persoana lui Firmilian din Cezarea care era de acord cu raționamentul lui Ciprian, cum că cei ce sunt în afara Bisericii și care nu Îl au pe Sfântul Duh nu pot intra în Biserică fără a primi Sfântul Botez. Scrisoarea a 73-a a Sfântului Ciprian, intitulată *Ad Jubajanum de haereticis baptizandis*¹², a fost redactată, în anul 250, cu scopul de a dezbate controversa cu privire la necesitatea rebotezării celor care anterior fuseseră botezați de către eretici. În această epistolă, autorul ei îi împărtășește lui Jubaianus convingerea că botezul administrat de eretici nu este valabil. În Africa, Sfântul Ciprian a convocat două sinoade la care s-a luat hotărârea ca ereticii să revină în Biserică prin rebotezare. Papa Ștefan a respins hotărârea celor două sinoade și i-a cerut lui Ciprian să-i primească, fără rebotezare, pe ereticii care s-au întors la dreapta credință. Din nefericire epistola lui Ștefan nu se păstrează, însă din scrisoarea Sfântului Ciprian către episcopul Pompei aflăm că regulile invocate de către papa Ștefan nu erau nimic altceva decât tradiții omenești care trebuiau să înceteze în fața prevederilor menționate în paginile Sfintei Scripturi și ale dumnezeieștilor porunci rânduite de către Domnul Iisus Hristos. Pe acestea din urmă urmându-le, creștinii sunt îndemnați să se îndepărteze de erezie și să se alipească de Trupul tainic al Domnului – Biserica cea una și nedespărțită. Putem observa că, prin atitudinea de care a dat dovadă, Ștefan, episcopul Romei, caută să-și fundamenteze opinia cu privire la actul rebotezării ereticilor pe pure tradiții omenești. În concepția Sfântului Ciprian, obiceiul care nu se sprijină pe adevăr nu este altceva decât o înșelare venită din partea lui Satan. În epistola sa, papa Ștefan îl amenință pe episcopul Cartaginei declarând că nu mai vrea să aibă părtășie cu *întâistătorii* diocazelor care au respins părerea pe care el, papa, în virtutea așa-zisei supra-autorități a scaunului de Roma, le-o impunea. Epistola papei Ștefan l-a înfuriat atât de mult pe Sfântul Ciprian încât acesta l-a acuzat de orbire, agresivitate și încăpățănare, spunându-i omologului său că un episcop este dator să fie ascultător și nu doar să învețe pe alții, ci el însuși să cerceteze și să se lase învățat în fiecare zi.

---

unui Episcop profan (din afara Bisericii) și nelegiuit” (Vezi opera *Scrisori*, traducere din latină de Ion Diaconescu și Ovidiu Pop, Ed. Sophia, București, 2011, pp. 315-316).

¹¹ *Matei* 28, 19.

¹² *Epistola ad Jubajanum de haereticis baptizandi*, ed. Oxon, p. 200.

Vedem că, prin atitudinea sa, apologetul din Cartagina îl considera pe cel ce-și aroga titulatura de succesor al Sfântului apostol Petru ca fiind infailibil (adică să nu poată greși în materie de credință și morală, *ex cathedra*)¹³ într-o foarte mică măsură. După primirea epistolei lui Ștefan, Ciprian întrunește, pe la anul 256, un ultim sinod al celor trei eparhii, a Africii, a Numidiei și a Mauritaniei. La acest sinod au participat 85 de episcopi, împreună cu unii dintre preoții și diaconii acelor ținuturi, la care s-a alăturat și o parte semnificativă din popor. De asemenea, și-a făcut simțită prezența și un grup de mărturisitori, cei mai mulți dintre ei fiind trecuți prin *focul* chinurilor mucenicești. La acest sinod, episcopul Ciprian le-a cerut invitaților săi un vot liber, spunându-le: „Rămâne ca fiecare să spună ceea ce gândește personal despre lucrul acesta, fără ca nimeni să fie judecat ori izgonit de la dreptul comuniunii dacă gândește în mod contrar. Fiindcă nimeni dintre noi nu a fost așezat episcop peste episcopi, și nici pentru a-i sili pe frații lui să i se supună ori cu frică tiranică a-i face să i se plece lui. Căci fiecare episcop are propria libertate deplină și puterea neatârnată și, de asemenea, nu poate fi judecat de altul, sau a-l judeca pe altul, ci așteptăm cu toții judecata Domnului nostru Iisus Hristos, care El singur are puterea și de a ne ridica pe noi la cârmuirea Bisericii și de a ne judeca pentru faptele noastre”¹⁴.

Sfântul Ciprian nu a exprimat, însă, vreo opinie cu privire la soarta veșnică a tuturor persoanelor botezate și nebotezate. Totuși, el a explicat de ce nu este posibilă mântuirea în afara Bisericii, astfel: „Asemenea oameni (cei născuți în erezie), chiar dacă au fost uciși în numele credinței lor, nu-și vor spăla nici cu sânge greșelile lor. Vina dezbinării e gravă, de neiertat, și suferința n-o poate purifica. Nu poate fi martir cel ce nu este cu Biserica. (...) Nu pot rămâne cu Dumnezeu cei ce nu vor să fie uniți cu Biserica lui Dumnezeu. Chiar dacă vor arde pe rug sau vor fi dați fiarelor sălbatice, aceea nu va fi coroana credinței, ci pedeapsa trădării, și nu sfârșitul glorios al celui cu virtute religioasă, ci moartea din disperare. Unul ca aceștia poate fi ucis, dar nu poate fi încoronat. Mărturisește că e creștin, ca și diavolul care adesea minte că e Hristos, căci Însuși Domnul ne atrage luarea-aminte și zice: «Mulți vor veni în numele Meu spunând: Eu sunt Hristos, și pe mulți vor înșela.» După cum el nu e Hristos, chiar dacă înșeală cu numele, la fel nu poate fi creștin cine nu rămâne în Evanghelia lui Hristos și a adevăratei credințe”¹⁵.

Formula: *Salus extra ecclesiam non est* a fost reanalizată la cel de-al patrulea Conciliu de la Lateran (Latra) din anul 802, apoi inserată în textul bulei

¹³ În doctrina infailibilității papale, sintagma latină *ex cathedra* (tradusă literal *de pe scaun*), a fost proclamată de papa Pius al IX-lea în 1870. Astfel, în exercitarea funcției sale de arhipăstor și învățător al tuturor creștinilor, în virtutea autorității sale apostolice superioare, episcopul Romei definește o doctrină referitoare la credință sau morală care trebuie păstrată, crezută și propovăduită neîntrerupt în întreaga Biserică.

¹⁴ Dositei, patriarhul Ierusalimului, *Istoria Patriarhilor Ierusalimului*, Biblioteca Greacă 1, cap. 16. Concr. Carth. Cyprin. L' Abbé Fleury, *Istoria bisericească*, vol. I, Paris, 1844, p. 285.

¹⁵ Sfântul Ciprian al Cartaginei, *Liber de Unitate Ecclesiae* 14, Migne, PL 4, 510A-511B.

Unam Sanctam a papei Bonifaciu al VIII-lea¹⁶, dată în anul 870 și amintită la Conciliul de la Ferrara-Florența (*Decretum pro Jacobitis*), în anul 1351. Toate formele de interpretare ale acestui aforism se află în tautologia sa. Astfel, în afara Bisericii nu există mântuire, pentru că Biserica însăși este mântuirea¹⁷; prin urmare, rezultă că oricine nu este vizibil în cadrul Bisericii este, în mod cert, exclus din planul iconomiei soteriologice. Să fie oare așa? Un răspuns la această provocare vine din partea Fericitului Augustin, prin zicerea: „Quam multae oves foris, quam multi lupi intus!”¹⁸.

2. Sfintele Taine - mijloacele îndumnezeirii omului în Biserică

Cuvântul românesc taină, provine de la slavonescul *taina* - *tainstvo*, care la rândul său traduce grecescul *μυστήριον*. Limba latină cunoaște doi termeni diferiți pentru ceea ce numim noi taină și anume: *mysterium* și *sacramentum*, făcându-se cumva o distincție între taină, sub aspect dogmatic, și taină, din punct de vedere liturgic-sacramental, separație care în Ortodoxie nu există, cel puțin la modul terminologic. În Sfânta Scriptură, vocabula *taină* posedă doar un înțeles general; în niciun caz ea nu desemnează ceea ce numim noi astăzi *Sfântă Taină*, ci se referă la tainele lui Dumnezeu pe care El ni le descoperă¹⁹. În general, Scriptura și Tradiția numește „taine a lui Dumnezeu” - tainele mântuirii, adică întreaga iconomie divină. Canonul Dogmatic ne arată că Tatăl este ființa Tainelor, Fiul săvârșitorul lor, iar Preasfântul Duh este scopul și împlinirea Tainelor.

Sfânta Biserică este Trupul tainic al Domnului Iisus Hristos în care este încorporat fiecare creștin prin Taina Sfântului Botez. Cel care ascultă de Biserică - „mama tuturor celor vii” (cf. *Facerea* 3, 20) - este membru viu al său, iar cel care nu ascultă, acela se rupe de Biserică pierzându-și mântuirea și fericirea veșnică. De ce? Pentru că rămâne în afara Bisericii, și unde nu este Biserica nu sunt nici Sfintele Taine - vasele harului divin - fără de care nu putem să lucrăm nimic pentru izbăvirea noastră; în consecință nu este nici harul lui Dumnezeu. Creștinul ortodox trebuie să știe că Biserica reprezintă autoritatea supremă în materie de credință și morală și este dator să-i asculte poruncile, care sunt expresia voinței lui Dumnezeu. Autoritatea Sfintei Biserici își extrage *seva* din cuvintele Domnului Iisus Hristos, Întemeietorul și Capul ei desăvârșit, care zice: „De-ți va greși fratele tău, mergi de-l muștră între tine și el singur... De nu te va asculta, mai ia împreună cu tine încă

¹⁶ Când papa Bonifaciu al VIII-lea a scris aceste cuvinte în actul intitulat *Unam Sanctam*, rezumând decretul celui de-al patrulea Conciliu Lateran (*extra quam nullus omnino salvatur*), nu a stărnit nicio controversă. Odată cu decretul lateran din 1215, acest lucru a fost înțeles ca provenind de la Părinții Bisericii, având ca sursă de inspirație însăși învățătura Sfintei Evanghelii. Scopul respectivului conciliu a fost de a defini, în mod formal, ceea ce se credea în rândul creștinilor din Apus împotriva ereziei albigenzilor sau catarilor, pentru întări importanța întoarcerii acestora în sânul Bisericii Catolice.

¹⁷ George Florovsky, *Sobornicitatea: Catolicitatea Bisericii, în Biserica lui Dumnezeu*, ed. E. Mascall Londra: SPCK, 1934, p. 53.

¹⁸ Fericitul Augustin, *In Iohannis Evangelium tractatus CXXIV* 45, 12, Migne, *PL* 35, 1725.

¹⁹ *Înțelepciunea lui Solomon* 2, 22; *Daniel* 2, 27-30; *Marcu* 4, 11; *I Corinteni* 4, 1; *Efeseni* 3, 8-9; 5, 30-32, *Coloseni* 2, 2-3.

unul sau doi martori și de nu-i va asculta nici pe ei, supune-l Bisericii, și de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân și vameș”²⁰. Biserica cere fiilor săi ceea ce este spre folosul și fericirea lor nu numai aici, pe pământ, ci și dincolo, în ceruri. Ea face acest lucru în numele Domnului, Care a zis apostolilor Săi: „Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă și cel ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă. Iar cei ce se leapădă de Mine, se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine” (Luca 10, 16). Dumnezeu, pentru că voiește ca tot omul să se mântuiască, i-a dăruit acestuia, pe lângă harul și ajutorul Său, și mijloacele prin care poate reveni la starea paradisiacă din care a căzut. Fiul lui Dumnezeu a întemeiat Biserica pe pământ, lasând în ea, după Înălțarea la cer, și mijloacele de mântuire, adică Sfintele Taine. Așadar, Iisus Domnul, prin lucrarea haric-sacramentală a Dumnezeiescului Duh, înfăptuiește în omul cel credincios starea bărbatului desăvârșit. Vorbind despre împărtășirea plenară a Duhului în Biserică, Fericitul Augustin subliniază următoarele: „Ceea ce este sufletul pentru trupul omului, aceasta este Duhul Sfânt pentru trupul lui Hristos, care este Biserica. Sfântul Duh lucrează în toată Biserica, așa cum lucrează sufletul în toate mădulele unui singur trup”²¹. Harul Preasfintei Treimi, împărtășit credincioșilor de Mângâietorul Duh prin Sfintele Taine săvârșite în Biserică ne ridică la asemănarea cu Hristos, Capul Bisericii și Modelul uman desăvârșit. „Nu te îndepărta de Biserică, pentru că nu există nimic mai puternic. Nădejdea ta, mântuirea ta, scăparea ta sunt Biserica. Este mai înaltă decât cerul și mai întinsă decât pământul”²², sună și astăzi, la fel de actual ca și la sfârșitul *secolului de aur*, îndemnul Sfântului Ioan Hrisostom. Sfintele Taine, instituite de Mântuitorul lumii pentru mântuirea noastră, săvârșite mai târziu de Sfinții Apostoli și de urmașii acestora, se adresează omului, structurat bipartit, adică compus din suflet cugetător și trup bine alcătuit. Așadar, la administrarea Tainelor, avem în vedere armonioasa îmbinare dintre harul nevăzut și materia văzută. Prin Tainele Bisericii, Hristos lucrează nevăzut în om, deoarece Biserica s-a născut din coasta străpunsă a lui Hristos pe cruce, din care a țâșnit sânge și apă, precum Eva din coasta lui Adam care doarne²³.

Taina Bisericii urmează îndeaproape sau este prelungirea Tainei Vieții - Hristos. În *arhitectura* existențială, viața este constituită ca un Templu în care Se odihnește, în chip proniator, Însuși Viul Dumnezeu. Rolul principal al Templului, ca edificiu prin excelență al sacralității, este acela de a oferi climatul *rarefiat* în care omul poate simți simbioza dintre Clipă și Veșnicie, adică percepția vieții ca fiind cel mai mare dar oferit din însăși *mâna* Creatorului.

Tainele Bisericii nu se limitează strict la numărul celor șapte Sfinte Taine, însă, acestea din urmă sunt legate intrinsec de momentele esențiale ale vieții biologice. Oare de ce? Tocmai pentru a sesiza *apetitul* spiritual, adică concentrarea

²⁰ Matei 18, 15-17.

²¹ Fericitul Augustin, *Oratio* 267, 4, 4, Migne, PL 38, 1231.

²² Sfântul Ioan Hrisostom, *Homilia de capto Eutropio et de divitiarum vanitate*, 6, Migne, PG 52, 402.

²³ J. N. D. Kelly, *Early Christian Doctrines*, London 1968, chapter XV, traducere italiană *Il pensiero cristianodelle origini*, Bologna, 1972, pp. 490-500.

pe problemele care țin de natura duhovnicească a omului, prezente împreună cu cele aferente viețuirii biologice, ca astfel să tindem neconținut către ceea ce ne-a fost dat să fim - asemănarea cu Dumnezeu, după har. Faptul că, la orice Taină, credinciosul stabilește un legământ cu Dumnezeu, arată că suntem invitați la o asumare totală a vieții de care suntem direct responsabili, dar în care nu ne găsim vitregiți sau abandonați, ci aflându-ne încredințați de prezența *diafană* a lui Dumnezeu. Sfintele Taine au fost rânduite de Mântuitorul Iisus Hristos în Biserica Sa pentru a ne face conștienți de faptul că viața noastră însăși este o mare taină, *străjuită* de două mari momente sau *hotare* de timp: aducerea noastră din neființă întru ființă și trecerea noastră în veșnicie. Viața este taina prin care suntem *înscriși* pe axa veșniciei din iubire și, odată începută, această taină nu se mai sfârșește niciodată. Astfel, doar în această manieră, a Tainei Iubirii împărtășite divino-uman, pot fi înțelese potrivit și receptate cu folos Sfintele Taine - *modulațiile* harului dumnezeiesc în Biserică. Devenim membrii ai Bisericii prin Sfintele Taine, îndeosebi prin Tainele de inițiere: Botezul, Mirungerea și Euharistia. Prin Botez devenim făpturi noi în Hristos și mădulari ale Bisericii, murind și înviind în chip tainic cu Hristos. Prin Taina Mirungerii, neofitul primește plenitudinea darurilor Preasfântului Duh pentru întărirea și creșterea în viața cea nouă primită prin Botez, iar prin Sfânta Euharistie se realizează deplina încorporare a omului în Hristos și unirea cu El începută în Taina Botezului și întărită în Taina Mirungerii, potrivit cuvintelor Mântuitorului: „Cel ce mănâncă trupul. Meu și bea sângele Meu întru Mine petrece și Eu întru el”²⁴. Aplecându-se cu multă atenție asupra acestor cuvinte, Sfântul Chiril, arhiepiscopul Alexandriei Egiptului, aprecia următoarele: „Primind în noi Trupul, trupește și duhovnicește, pe Fiul cel după fire și adevărat, unit după ființă cu Tatăl... am primit mărirea de a ne face părtași și de a ne împărtăși cu firea cea mai presus de toate”²⁵.

Insistăm, totuși, pe această *pârghie* sau punte de legătură dintre Viață și Taine(ă) pentru a ieși din *conul* de umbră al scolasticismului rigid care a reușit să *împacheteze* în filele manualelor de Teologie Sistematică învățătura despre Sfintele Taine ca pe un concept searbăd. Tehnicizarea limbajului teologic de tip scolastic conduce la anumite automatisme de genul: în mod obligatoriu Sfintele Taine pogoară har peste *creștetul* candidatului la mântuire. La polul opus, suntem învățați, prin cuvintele infailibile a Evangheliei vieții, că Sfintele Taine sunt *mlădițele* permanent roditoare ce izvorăsc și se dezvoltă din tulpina *Viței* celei adevărate, având puterea să altoiască continuu viața noastră biologică pe care o preschimbă întru nesticăciunea vieții veșnice pentru care am fost creați, cu condiția ca noi să dorim aceasta. În această manieră, Sfântul Ioan Gură de Aur explica cuvintele apostolului: „Biserica este plinătatea lui Hristos în același fel în care capul întregește trupul și trupul este întregit de cap. Înțelegem de ce apostolul vede pe Hristos ca și Capul care are nevoie de toate membrele. Fiindcă mulți dintre noi, pe de altă parte, suntem un picior, un alt mădular, toate sunt însă necesare ca

²⁴ Ioan 6, 56.

²⁵ Sfântul Chiril al Alexandriei, *Commentarium in Joannem*, 11 și 12, Migne, PG 74, 565.

astfel trupul să fie deplin. Trupul este format din toate mădulele. Aceasta înseamnă că și capul va fi deplin doar atunci când trupul va fi perfect, când noi cu toții suntem uniți deplin și puternici”²⁶. Nu în ultimul rând, socotite mult mai mult decât simple demersuri sau intervenții de ordin liturgic prin care dobândim *arvuna* harului, Sfintele Taine sunt alianța sau parteneriatul încheiat între Dumnezeu și om și viceversa, în scopul inițierii dialogului interpersonal etern. Așa după cum Dumnezeu respectă promisiunea sau legământul Său în actul de susținere a creației în veci, tot așa și omul, pe deplin încredințat de misiunea sa de făptură cu vocație veșnică, făgăduiește că nu se va dezlipi de Izvorul Vieții, Sursă și Pricină a tot ceea ce numim existență. Cu privire la legătura substanțială dintre ecleziologie și eshatologie, Sfânta Scriptură ne dezvăluie imaginea Bisericii așezată în stare de slavă, ca o lume nouă, un „cer nou și pământ nou”²⁷.

În concluzie, Sfântul Grigorie de Nyssa, vorbind despre Biserică ca despre noua structură a creației, aprecia următoarele: „întemeierea Bisericii este o nouă zidire a lumii. În ea, după cuvântul proorocului (*Isaia* 65, 17), se zidește și un cer nou, care e tăria credinței în Hristos, cum zice Pavel (*I Timotei* 3, 15), și se pregătește și un pământ nou, care soarbe ploaia ce cade pe el, și se formează un alt om reînnoit prin nașterea cea de sus, după chipul Celui Care l-a zidit. Și firea luminătorilor este alta. Despre ei se zice: Voi sunteți lumina lumii (*Matei* 5, 14) și: între aceștia voi străluciți ca luminătorii în lume (*Filipeni* 2, 15). Și sunt multe stele care răsar pe cerul credinței. Nu e de mirare că sunt o mulțime de stele numărate și numite de Dumnezeu în această lume nouă. Făcătorul unor asemenea stele zice că numele lor au fost scrise în ceruri. În adevăr am auzit pe Făcătorul zidirii celei noi vorbind astfel către luminătorii săi: Numele voastre au fost înscrise în ceruri (*Luca* 10, 20). Frumusețea deosebită în zidirea cea nouă este nu numai o mulțime de stele făcute în ea de Cuvântul, dar sunt și mulți, sori care luminează lumea prin razele faptelor bune. Iisus Hristos, Făcătorul unor asemenea sori, vorbește astfel: Lumina voastră să lumineze înaintea oamenilor (*Matei* 5, 16). Și atunci dreptii vor lumina ca soarele (*Matei* 13, 43). După cum cel care privind la lumea ce cade sub simțuri și cugetând la înțelepciunea vădită în frumusețea lucrurilor, își dă seama prin cele văzute de frumusețea cea nevăzută și de izvorul înțelepciunii, al cărui curs a alcătuit firea lucrurilor, tot așa, cel care privește la această lume nouă a întemeierii Bisericii vede în ea pe Cel ce este și devine totul în toate”²⁸.

²⁶ Sfântul Ioan Hrisostom, *Homilia XXIV in Epistolam ad Ephesios*, 3, 2, Migne, PG 62, 26.

²⁷ *Isaia* 65, 17; *II Petru* 3, 13 și *Apocalipsa* 21, 1

²⁸ Sfântul Grigorie de Nissa, *In Cantica Canticorum*, 13, Migne, PG 44, 1049 și 1052.